

УДК 811.161.2'373.45(477)

Біленко Т. Г.

канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ НАУКОВІ ПРАЦІ УКРАЇНСЬКИХ МОВОЗНАВЦІВ ПРО ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНУ ЛЕКСИКУ

Становлення та розвиток кожної мови відбувається за певними лінгвістичними законами. Жодна мова у світі не може функціонувати й еволюціонувати ізольовано від інших. Сучасний етап розвитку української мови характеризується посиленням впливом іншомовних лексичних запозичень. Збільшення кількості запозиченої та інтернаціональної лексики зумовлене розширенням глобального інформаційного простору та суспільними процесами, спрямованими на міжнародну інтеграцію. Інтенсивність появи запозичень зростає з кожним роком і стає певною мірою неконтрольованим процесом.

Дослідження інтернаціональної лексики займає важливе місце в сучасній українській науці. Проблеми запозичення широко висвітлюються в дослідженнях багатьох мовознавців, серед яких: В. В. Акуленко, Б. М. Ажнюк, С. П. Бевзенко, І. К. Білодід, Ю. О. Жлуктенко, Т. І. Кияк, І. М. Кочан, Г. С. Онуфрієнко, Т. В. Панько, О. Д. Пономарів, Л. О. Симоненко, Ю. І. Цимбалюк, І. А. Ярошевич та інші. Їхні роботи формують комплексну картину процесів запозичення та адаптації інтернаціоналізмів у сучасній українській мові, демонструючи як позитивні, так і негативні наслідки цього явища. Багато вчених розглядають запозичення як своєрідну межу між природними та штучними мовами. Сучасна ситуація лише підтверджує актуальність цього питання, оскільки глобалізаційні процеси, стрімкий розвиток науки й техніки, а також міжнародні контакти зумовлюють зростання кількості іншомовних запозичень. Це потребує

детального дослідження механізмів, за допомогою яких запозичення інтегруються в мовну систему, визначення їхнього впливу та розробки шляхів збереження питомої української лексики. Метою цієї роботи є аналіз досягнень українських мовознавців у дослідженні інтернаціональної лексики.

Українські мовознавці зробили значний внесок у дослідження інтернаціональної лексики. Серед їхніх праць варто відзначити: монографію І. А. Ярошевич «Українська морфологічна термінологія XX – початку XXI ст.: становлення, розвиток, функціонування», яка є вагомим внеском у вивченні мовних запозичень та їх впливу на національні терміносистеми» [9]; праці В. В. Акуленка «Питання інтернаціоналізації словникового складу мови» та «Співвідношення національного та інтернаціонального у мові» розкривають особливості інтернаціоналізації словникового складу та взаємодію національних й інтернаціональних елементів у мові [1]; дослідження С. П. Бевзенка «Історія українського мовознавства» охоплює аналіз запозичень та трансформацію інтернаціональної лексики, її вплив на розвиток українського словникового складу [3]; книга «Інтернаціональні елементи в лексиці і термінології» під редакцією І. К. Білодіда, В. В. Акуленка та А. Граура присвячена дослідженню інтернаціональних компонентів у лексиці та термінології різних мов, процесів запозичення, адаптації та ролі інтернаціоналізмів у формуванні науково-технічної термінології [4]; Е. Й. Есенова в статті «Запозичена та інтернаціональна лексика: теоретичні аспекти проблеми» розкриває взаємодію запозиченої та інтернаціональної лексики, подає різні визначення цих термінів [5]; у статті «Інтернаціональна лексика в еру глобалізаційних процесів та інформатизації суспільства» Г. С. Онуфрієнко обґрунтовує чинники зростання актуальності інтернаціональної лексики в міжкультурній комунікації [7].

Деякі українські вчені висловлюють думку, що інтернаціоналізми можуть засмічувати лексику української мови. Професор і митрополит Іван Огієнко у своїй праці «Культура мови» застерігав від надмірного використання іншомовних запозичень, вважаючи, що це свідчить про захоплення чужими мовами та почуття меншовартості перед іншими на-родами [6]. На думку професора Б. Степанишина, надмірне використання іншомовних слів може призвести до поступового витіснення українських лексем, що негативно вплине на мовну самобутність [8].

Отже, українські мовознавці зробили значний внесок у дослідження інтернаціональної лексики, зокрема в контексті порівняльного аналізу. Їхні фундаментальні праці охоплюють різні аспекти цього явища, такі як запозичення, функціонування та адаптація інтернаціоналізмів в українській мові. Сучасні дослідження підтверджують, що іншомовні слова є невід'ємною частиною мовного розвитку та виконують важливу функцію в лінгвістичному житті. Фундаментальні праці українських мовознавців створили міцну основу

для розуміння та аналізу інтернаціональної лексики. Їхні дослідження сприяють глибшому усвідомленню ролі інтернаціоналізмів у розвитку української мови та її взаємодії з іншими мовами, що є важливим у контексті глобалізаційних процесів та міжкультурної комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Акуленко, В. В. Питання інтернаціоналізації словникового складу мови [Текст] / В. В. Акуленко. – Хаків. : Видавництво ХДУ, 1972. – 214 с.
2. Акуленко, В. В. Співвідношення національного та інтернаціонального у мові [Текст] / В. В. Акуленко // Мовознавство. – 1976. – № 1. – С. 3–12.
3. Бевзенко, С. П. Історія українського мовознавства [Текст] / С. П. Бевзенко – К. : Видавництво «Наука», 1991. – 231 с.
4. Білодід, І. К. Інтернаціональні елементи в лексиці та термінології [Текст] / І. К. Білодід. – Харків.: Вища школа, 1980. – 208 с.
5. Есенова, Е. Й. Запозичена та інтернаціональна лексика: теоретичні аспекти проблеми [Текст] / Е. Й. Есенова // Сучасні дослідження з іноземної філології. – 2014.– Вип. 12.– С. 77–80.
6. Огієнко, І. І. Культура мови [Текст]/ І. Огієнко // Рідна мова. – 1935. – №1. – С. 13.
7. Онуфрієнко, Г. С. Інтернаціональна лексика в еру глобалізаційних процесів та інформаційного суспільства як актуальний об'єкт дидактичної лінгвістики [Текст] / Г. С. Онуфрієнко, Г. І. Приходько // Українські студії в Європейському контексті: зб. наук. праць. –Київ., 2024. – №9. – С. 221 – 229.
8. Степанишин, Б. І. Культура мови і стиль [Текст] / Б. І. Степанишин. – Львів.: Вид-во Львівського університету, 2001. – 284 с.
9. Ярошевич, І. А. Українська морфологічна термінологія XX – початку XXI ст. : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 [Текст] / Ярошевич Ірина Арнольдівна ; НАН України, Ін-т укр. мови. – Київ, 2008. – 22 с.